

**ИЗБОРНОМ ВЕЋУ
ПРАВОСЛАВНОГ БОГОСЛОВСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ
БЕОГРАД**

ПРЕДМЕТ: Реферат Комисије за избор у звање асистента за ужу научну област Практично богословље/ Тежиште истраживања: Литургика.

На основу одлуке Изборног и Наставно-научног већа Православног богословског факултета Универзитета у Београду, број 0104-442/5 од 27. јуна 2019. године, као и решења број 0205-632/2 од 20. септембра 2019. године, именовани смо у Комисију за припрему реферата за избор у звање асистента за ужу научну област Практично богословље/ Тежиште истраживања: Литургика, са пуним радним временом према конкурсном објављеном у публикацији „Послови“, број 845 од 04. септембра 2019. године. После прегледа приложеног конкурсног материјала имамо част и задовољство да Изборном и Наставно-научном већу Православног богословског факултета у Београду поднесемо следећи

РЕФЕРАТ

На расписани конкурс пријавио се један кандидат – Никола Лукић, докторанд и асистент на Православном богословском факултету Универзитета у Београду, који је приложио сву конкурсном тражену документацију.

1. Биографија кандидата

Никола Лукић рођен је 07. маја 1988. године у Сремској Митровици. Основну школу „ Филип Вишњић“ у Моравићу завршио је 2003. године. Исте године уписао је четвороразредну богословију Светог Арсенија Сремца у Сремским Карловцима коју завршава са одличним успехом. Православни богословски факултет у Београду уписао је 2007. године, где је завршио основне студије теологије, са просечном оценом 9,32. Због показаног успеха током студирања 2010-2011. године био је стипендиста фондација „Млади таленти-1000 најбољих студената“ Министарства за омладину и спорт Републике Србије. Мастер студије на Православном богословском факултету у Београду уписао је 2012. године, окончавајући их са коначном оценом 9,66. Мастер рад под називом: *Божанствена литургија Светог апостола Јакова у српском рукописном предању*, под менторством тада ванредног професора др Владимира Вукашиновића, одбранио је 11. октобра 2013. са највишом оценом. Исте, 2013. године уписао

једокторске студије теологије на Православном богословском факултету у Београду. Са највишом оценом положио је све испите задате студијским програмом и 2016. године пред трочланом комисијом (проф. др Владимир Вукашиновић, проф. др Ненад Милошевић и проф. др Зоран Ранковић) одбранио концепт докторске дисертације на тему *Литургијско-историјска анализа култова Срба светитеља у Карловачкој митрополији XVIII века*. Тема је прихваћена и у оквиру Наставно-научног већа Православног богословског факултета и након тога потврђена одлуком Већа друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду. Тренутно израђује дисертацију под менторством редовног професора др Владимира Вукашиновића. Чита, пише и говори енглески и руски језик.

2. Наставно-педагошки рад

Кандидат Никола Лукић почео је свој наставно-педагошки рад током докторских студија на Православном богословском факултету. Стекао је радно искуство у трајању од 6 (шест) година. Прву половину радног искуства стекао је у периоду од 2013. до 2016. године као катихета у више основних школа на простору Епархије сремске, у шидској општини. Одлуком Наставно-научног већа Православног богословског факултета Универзитета у Београду, почев од децембра 2016. године, бива изабран за асистента на катедри за Литургику, где држи вежбе и консултације са студентима. Када је реч о педагошком раду нашег кандидата, треба истаћи да исти постиже запажене резултате, о чему сведоче високе оцене у поступку студентске евалуације педагошког рада наставника. Узимајући у обзир период које чине три академске године, рачунајући и текућу 2019. годину резултати анкетања студената су према општој оцени одлични и гласе: **4, 71** (2016/2017), **4, 57** (2017/2018) и **4, 41** (2018/2019). Студенти су у наведеним анкетама, између осталог, високим оценама вредновали следеће сегменте у раду кандидата: редовност одржавања наставе, разумљивост излагања материје предвиђене предметом; подстицање студената на активност, критичко размишљање и креативност; узимање у обзир студентских коментара и редовно одговарање на студентска питања; професионалност и етичност у комуникацији са студентима. Мотивисаност, расположење и ентузијазам који одликују кандидата приликом његове припреме и потоњег, непосредног приступања извођењу наставе у складу са њеном целокупном димензијом (препаративном, оперативном и евалуационом) завређују својобразно уважавање и примерено признање. Кандидат је остварио и учешће у комисијама за одбрану завршних мастер радова, као члан на одбрани једног мастер рада.

3. Научно -истраживачки рад

У свом досадашњем научно-истраживачком раду кандидат Никола Лукић показао је посебно интересовање за теме из области литургике, правећи значајне осврте на њихову присутност у простору националне историје. Учесник је више научних скупова националног значаја где је представљао своје радове. Ту спадају: 1) *Српска теологија данас*(у организацији Института за теолошка истраживања ПБФ, Београд 2013. године); 2) *Три века Карловачке митрополије(1713-2013)*,(1. новембар 2013. године у Ср. Карловцима); 3) *Очување рукописној и сџарој шџамџаној наслеђа Јуџоисџочне Европје – иденџиџиџеџска исџираживања*, (Православни богословски факултет у Београду, 18-19. новембар 2016); 4) *Сџаре и нове џранице Европје, иденџиџиџеџска исџираживања* (Православни богословски факултет у Београду 3-4. новембар 2017. године); 5) *Боџословље и дџуховни живоџи Карловачке митрополије*, (Матица српска, Нови Сад, 11. децембар 2017. године); 6) *Боџословље и дџуховни живоџи Карловачке митрополије*(Матица српска, Нови Сад, 17-18. децембар 2018. године).

3.1. Библиографија радова

У потоњим редовима налази се преглед и опис научних радова кандидата ради процене доприноса богословској областикојом се бави, и то по хронолошком редоследу, почев од најстаријих до најновијих текстова.

1) *Литурџија Свейџој аџосџола Јакова: анализа џири српска рукописа*, Зборник радова петог годишњег симпосиона „Српска теологија данас“, књ. 5, Институт за теолошка истраживања Православног богословског факултета, Београд 2014, 112-130.

У овом чланку кандидат нам приказује историјат и развојни пут Литургије Светог апостола Јакова. Први део рада представља прегледну и хронолошки доследну вертикалу развоја ове јерусалимске службе, као и осврт на појединачне варијације које су пратиле развој литургијског текста. Потом прелази на приказ најстаријег сачуваног српског рукописа Јаковљеве литургије XVII века придружујући приказе доцнијих превода овог литургијског текста сачињених од стране епископа посвећења Партенија Павловића, из XVIII века. На основу рукописа и изворног текста приказује се однос две богослужбене традиције два најутицајнија монашка зборишта, хиландарског и фрушкогорског. Приказом рукописа осветљава се један значајан део историје богослужења у Карловачкој митрополији XVIII века. Компаративно представљање

ових литургијских текстова и њихових особених места појачава акценат на аутентичним појединостима и даје прилог расветљавању текста и свештених радњи Литургије Светог апостола Јакова, Брата Господњег у контексту историје богослужења наше помесне Цркве.

2) *Монашка љравила митрополија Викентија Јовановића и њихов уљицај на бојослужбени живољ Карловачке митрополије*, Зборник радова са научног скупа „Три века Карловачке митрополије 1713-2013“ (Ср. Карловци, 1. новембар 2013. године), Епархија сремска, Одсек за историју Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, Мало историјско друштво-Нови Сад, Нови Сад 2014, 511-529.

Овим радом кандидат реконструише значај једног мало познатог регуламента монашке дисциплине и богослужења, у Карловачкој митрополији XVIII века. Поред историјског осврта на лик и дело митрополита Викентија Јовановића, текст садржи и целовитсадржај Монашких правила које је митрополит издао и која представљају део његове дисциплинарно-богослужбене реформе. Вредно је знати да рад доноси први целокупан превод ових правила на српски језик, што на један практичан начин актуализује овај извор.

3) *Значај рукописне љрађе за изучавање и разумевање куљтова Срба свейишеља као шемеља националној идентитетској у Хабзбуршкој монархији*, Зборник радова са међународненаучне конференције „Очување рукописног и старог штампаног наслеђа Југоисточне Европе – идентитетска истраживања“ (Београд, 18-19. новембар 2016), Mons Naemus, Институт за културу сакралног и Институт за литургику и црквену уметност Православног богословског факултета Универзитета у Београду, Београд 2017, 87-101.

Кандидат у овом раду показује колико је озбиљност неке теме условљена начином на који истраживач приступа самих изворима, у овом случају рукописној грађи везаној за изучавање култова српских светитеља. Текст започиње појашњењем термина садржаја светитељског култа и скреће пажњу на његову рецепцију у друштву и одговарајућу политичко-идентитетску улогу. Увид се у првом реду не односи толико на рецепцију савременика светитеља о којима пише, колико на погледе и процене доцнијих истраживача којии су се бавили овом темом. Осветљавајући важност историјског контекста наводи се пример знамените Историје Јована Рајића и представља се попис и опис Србљака XVIII века, као назначајнијег извора за изучавање и разумевање култова српских светитеља у Хабзбуршкој монархији.

4) *Грађење новој идентитетској: редукција броја Црквених њразника у Аустријској империји XVIII века*, Зборник радова са међународне научне конференције „Старе и нове границе Европе, идентитетска истраживања“ (Београд, 3-4. новембар 2017), Mons Naemus, Институт за културу сакралног и Институт за литургику и црквену уметност Православног богословског факултета Универзитета у Београду, Београд 2018, 117-130.

Овај текст представља директан увид у историју и генезу литургијске године у складу са њеним хеортолошким поретком. Студија анализира прогресиван развој култова српских светитеља на простору Карловачке митрополије XVIII века и њихово вредновање у простору богослужења, као и начин прослављања њихових помена унутар месецослова. Посебна пажња посвећена је односу државних власти према националним празницима и стању цркве у Карловачкој митрополији у време опсежних терезијанско-јозефистичких државно-литургијских реформа. Личне процене угледних хабзбуршких министара и инсистирања црквено-државничког апарата монархије директно су реорганизовала бројност и статус помена српских светитеља. Садржај рада нам унеколико осликава та расположења и утицаје као и историјски најактивнији део државне и политичке цензуре месецослова (1769-1777. године).

5) *Богослужбена и дисциплинарна ѡравила за ѡпарохијско свешћенство на ѡпросторима Карловачке митрополије*, Зборник радова са научног скупа „Богословље и духовни живот Карловачке митрополије“ (Матица српска, Нови Сад, 11. децембар 2017. године), Mons Naemus, Институт за културу сакралног и Институт за литургику и црквену уметност Православног богословског факултета Универзитета у Београду, Београд 2018, 100-117.

У проучавању историје богослужења пажња истраживача најчешће је усмерена на стање и поредак унутар монашких заједница. Кандидат у овом раду узима у обзир и други делатни богослужбени аспект, а то је парохијско богослужење. У раду су представљена богослужбена и дисциплинарна правила за парохијско свештенство на просторима Карловачке митрополије на примеру два најрепрезентативнија сачувана рукописа. Прва Правила је сачинио митрополит Викентије Јовановић 1733. године, а други текст је дело митрополита Павла Ненадовића. Кандидат разматра историју њиховог настанка као и узора који су им претходили, садржај Правила и препознатљиве особености, али и међусобни однос ова два текста. Као што се рад бави првим верзијама Правила аутор помиње и анализира последњу форму и садржај

Свештеничких правила, прописану од стране Светог Архијерејског синода одржаног у Сремским Карловима 29. марта 1899. године.

6) *Триод*, у: Родољуб Кубат/Предраг Драгутиновић (прир.), „Лексикон библијске егзегезе“, Библијски институт Православног богословског факултета, Београд 2018, 452- 454.

Овом одредницом кандидат представља кратак историјски развој и богословски лик Посног триода као и рецепцију светописамског текста у химнографским целинама и богослужбеним одељцима који се читају.

7) *Бојослужбени живої̄ и дисциплина у манастирима Карловачке митрополије*, Зборник радова са научног скупа „Богословље и духовни живот Карловачке митрополије“, година V: Културолошка и образовна преплитања и узајамни односи црква и политичких ентитета централне и југоисточне Европе од 1690 до 1718. године(Београд-Нови Сад, 17-18. децембар 2018), Монас Наемус, Институт за културу сакралног и Институт за литургику и црквену уметност Православног богословског факултета Универзитета у Београду, Београд 2019, 189-205.

У овој коауторској целини кандидат разрађује један од првобитних приступа Монашким правилима митрополита Викентија Јовановића из 1733. године. Студија представља прегледну историју трајања овог богослужбено-дисциплинарног корпуса кроз његов рукописни садржај XVIII века. У садржају раданаучној јавности се опширније представљају прва штампана монашка правила из 1777. године, која су штампана са допуштењем митрополита Викентија Јовановића-Видака (1774-1780), иако митрополит није њихов аутор. Штампана и рукописна Монашка правила не разликују се само у техничком начину објављивања текста него се значајно разликују у идејама које заступају, што је у раду опширно анализирано. Представљањем хронолошких међаша, Правила из 1733. године и текста из 1777. године, кандидат нас уверава да је тај невелики временски простор био време интензивног устројавања богослужбеног поретка и увођења нових захтева спрам образовања и дисциплине у манастирима Карловачке митрополије.

4. Мишљење и предлог Комисије

Пошто је окончала пажљиви преглед конкурсног материјала, Комисија закључује да пријављени кандидат, докторанд Никола Лукић, у свим појединостима потврђује захтевани степен научно-истраживачких и наставно педагошких квалификација у области за коју се бира, као и да испуњава све законске услове за избор у звање асистента. Комисија сматра да су се испунили сви законски услови да се досадашњи асистент Никола Лукић изабран за ужу научну област Практично богословље на Православном богословском факултету Универзитета у Београду, поново изабере у звање асистента на основу објављеног конкурса у публикацији „ Послови“ од 04. септембра 2019. године, на који се пријавио као једини кандидат и који испуњава све законом предвиђене услове. Са поверењем и особитим поштовањем обраћамо се Изборном већу Православног богословског факултета Универзитета у Београду са предлогом да донесе одлуку о избору Николе Лукића у звање асистента за ужу научну област **Практично богословље/Тежиште истраживања: Литургика**, са пуним радним временом на овом Факултету.

У Београду

Чланови комисије

31.октобра 2019. године

др Владимир Вукашиновић, редовни професор
Православног богословског факултета Универзитета у Београду

др Ненад Милошевић, редовни професор
Православног богословског факултета Универзитета у Београду

др Србољуб Убипариповић, ванредни професор
Православног богословског факултета Универзитета
у Београду